

Розробник:

Сопова Дана Олегівна, викладач циклової комісії з педагогічної освіти Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладач:

Сопова Дана Олегівна, викладач циклової комісії з педагогічної освіти Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії з педагогічної освіти

Протокол від 28 серпня 2021 р. № 1

Голова циклової комісії Альона ДОЦЕНКО

Робочу програму перевірено

04 09 2021 р.

Заступник директора з навчально-методичної роботи Зоя ГЕЙХМАН

Заступник директора з навчальної роботи Яніна КАРЛІНСЬКА

Пролонговано:

на 2022/2023 н.р. (Доценко А.О. АД), «31» серпня 2022 р., протокол № 1

на 2023/2024 н.р. (Доценко А.О. АД), «30» серпня 2023 р., протокол № 1

на 2024/2025 н.р. (Доценко А.О. АД), «29» серпня 2024 р., протокол № 1

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни				
	денна форма навчання				
Вид дисципліни	обов'язкова				
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська				
Загальний обсяг кредитів/годин	9 /270				
Курс	2 - 4				
Семестри	3	4	5	6	7
Кількість змістових модулів з розподілом:	2	3	2	1	1
Обсяг кредитів	2,5	2,5	2	1	1
Обсяг годин, в тому числі:					
Аудиторні	75	75	60	30	30
Модульний контроль	36	34	28	14	14
Підготовка і складання підсумкового контролю	4	6	4	2	2
Самостійна робота			14	8	8
Форма семестрового контролю	35	35	14	6	6
		залік			іспит

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

"Педагогіка з основами інклюзивної освіти" – провідний, фундаментальний курс у процесі підготовки вчителя початкової школи. Робота над курсом забезпечує теоретичну і практичну базу щодо здійснення освітньої, розвиваючої та виховної функцій у процесі навчання та виховання молоді, засвоєння педагогічної спадщини минулого з метою розширення професійного світогляду, підвищення загальної педагогічної культури, творчого використання здобутків педагогічної думки минулого у сучасних умовах.

Мета курсу – розкрити закономірності розвитку освіти, здійснити наукову і професійну підготовку майбутнього працівника освіти відповідно до державних та європейських стандартів, потреб суспільства; підготувати майбутніх фахівців до навчання дітей з особливими освітніми потребами в системі закладів загальної середньої освіти; розробити на цій основі підходи щодо удосконалення системи формування психолого-педагогічної готовності молодших спеціалістів до педагогічної діяльності.

Завдання курсу:

- аналіз закономірностей функціонування системи освіти і її складових (освітній процес, управління, вчитель, учень тощо);
- ознайомлення з інноваційними технологіями, формами організації, методами, засобами навчання, принципами навчання, з контролем за навчальною діяльністю учнів середньої загальноосвітньої школи;
- прогнозування перспектив розвитку освіти в Україні в контексті інтеграції у європейський освітній простір;
- підготовка майбутнього спеціаліста до навчання дітей з особливими освітніми потребами в системі закладів загальної середньої освіти.

Дисципліна «Педагогіка з основами інклюзивної освіти», як обов'язковий компонент освітньої програми, забезпечує оволодіння студентами загальними, фаховими та предметними компетентностями.

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
Загальні компетентності		
ЗК-1	Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями.	Модуль 1: 3, 4, 5.

		Модуль 2: 9, 10, 11, 12
ЗК-3	Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми у процесі професійної діяльності; здатність приймати обґрунтовані рішення, працювати автономно.	Модуль 3: 16, 17, 18 Модуль 5: 25, 26
ЗК-6	Здатність діяти на основі принципів і норм етики, правил культури на основі загальнолюдських та національних цінностей, норм суспільної моралі; дотримуватися принципів педагогічної етики.	Модуль 7: 34, 35 Модуль 8: 38, 39, 40
Фахові компетентності		
ФК-12	Здатність до проектування, організації, оцінювання, рефлексії та коригування освітнього процесу в початковій ланці освіти.	Модуль 1: 1-8 Модуль 2: 9-11
ФК-13	Здатність учителя до здійснення виховної діяльності з учнями початкової школи; здатність до планування, проектування й аналізу виховного процесу початкової школи як цілісної педагогічної системи.	Модуль 5: 27, 28 Модуль 6: 31, 32
ФК-17	Здатність застосовувати комунікативні знання, навички, вміння, настанови, стратегії й тактики комунікативної поведінки, здобутий досвід комунікативної діяльності, а також індивідуально-психологічні якості особистості задля успішного здійснення в конкретних умовах педагогічної комунікативної діяльності зі здобувачами початкової освіти, батьками, колегами.	Модуль 7: 33, 34, 35, 36 Модуль 8: 37, 38, 39, 40 Модуль 9: 41, 42, 43, 44
ФК-18	Здатність здійснювати професійні функції в процесі інклюзивного навчання, ураховуючи різні освітні потреби учнів з обмеженими можливостями здоров'я.	Модуль 8: 37, 38, 39, 40 Модуль 9: 41, 42, 43, 44
ФК-10	Здатність до розвитку учнів початкової школи як суб'єктів освітнього процесу на основі знань та умінь про їхні вікові, індивідуальні особливості та соціальні чинники розвитку.	Модуль 3: 16, 17, 18 Модуль 4: 22, 23, 24
ФК-11	Здатність до застосування знань про особливості засвоєння навчального матеріалу учнями початкової школи у відповідності з їхніми індивідуальними та віковими характеристиками сприймання, уваги, уяви, пам'яті, мислення; володіння психологічними	Модуль 1: 3,4,5 Модуль 2:10, 11, 12

	методиками вивчення індивідуальних особливостей перебігу пізнавальних процесів дітей і спроможність їх урахування в проектуванні педагогічного процесу.	
Предметні компетентності		
	Здатність дотримуватись вимог нормативно-правових документів, що регламентують організацію освітнього процесу.	Модуль 2: 14, 15
	Здатність планувати роботу вчителя, розробляти календарно- тематичне планування динаміки розгортання змісту освітніх галузей, план виховної роботи, планувати професійний саморозвиток вчителя.	Модуль 3: 16, 18 Модуль 4: 21, 22, 23,24
	Здатність до здійснення педагогічної діагностики учня.	Модуль 4: 24 Модуль 9: 41, 42, 43, 44
	Здатність до розроблення планів-конспектів уроків та інших форм організації освітнього процесу.	Модуль 4: 23,24
	Здатність добирати доцільні методи, засоби й форми навчання, відповідно до особливостей учнів класу.	Модуль 5: 26, 27, 28
	Здатність до організації співпраці з батьками в різних формах взаємодії.	Модуль 6:30,31,32
	Здатність до урахування при створенні освітнього середовища індивідуальних потреб учнів.	Модуль 1: 7 Модуль 2: 13 Модуль 3: 20
	Здатність до використання інформаційно-комунікаційних технологій, орієнтуватися в інформаційному просторі, володіти й оперувати інформацією відповідно до потреб ринку праці	Модуль 8: 37, 38, 39, 40 Модуль 9: 41, 42, 43, 44

3. Результати навчання за дисципліною

В результаті вивчення дисципліни студенти:

- знатимуть зміст нормативних документів, що регламентують початкову освіту (ПРН-1);
- володітимуть знаннями про мету, завдання, зміст, методи та засоби, організаційні форми початкової освіти, суть процесів навчання, виховання й розвиток учнів початкової школи (ПРН-3);
- оперуватимуть знаннями про закономірності та теорію процесу навчального пізнання, сучасні навчальні технології (ПРН-5);
- демонструватимуть спроможність виявляти актуальні та потенційні проблеми учнів (ПРН-9);
- володітимуть вміннями організовувати продуктивне інклюзивне навчання (ПРН-10);
- проєктуватимуть зміст і методику проведення виховних заходів для здобувачів початкової освіти (ПРН-16).
- умітимуть вирішувати педагогічні задачі при спілкуванні з дітьми різної вікової категорії;
- аналізуватимуть навчальні плани, програми, підручники;
- знатимуть структуру учбової діяльності та механізми формування понять, умінь та навичок;
- плануватимуть процеси для досягнення бажаних результатів, діяльність суб'єктів педагогічного процесу;
- умітимуть визначати цілі (стратегічні, тактичні, оперативні);
- умітимуть переносити знання та вміння з одного виду професійної діяльності в інший; добиратимуть доцільні методи, форми, засоби педагогічної діяльності; конструюватимуть педагогічні заходи (навчальні заняття, виховні заходи, педагогічні збори тощо); розроблятимуть методичне забезпечення педагогічного процесу;
- знатимуть критерії оцінювання навчальних досягнень учнів та будуть здатні організовувати та проводити процедури контролю;
- умітимуть визначати шляхи покращення якості процесів навчання та виховання їх та результатів;
- умітимуть працювати в команді.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт		
		Аудиторна:		Самостійна робота
		лекції	Семинари	
Змістовий модуль 1. Загальні основи педагогіки з основами інклюзивної освіти				
Тема 1. Педагог сучасної школи	5	2		3
Тема 2. Становлення та розвиток педагогіки в історичній ретроспективі	5	2		3
Тема 3. Педагогіка як наука і навчальна дисципліна	7	2	2	3
Тема 4. Принципи побудови системи освіти України.	5	2		3
Тема 5. Структура освіти як системного процесу	4	2		2
Тема 6. Методи науково-педагогічних досліджень.	6	2	2	2
Тема 7. Розвиток та формування особистості учнів в умовах інклюзивного навчання	4	2		2
Тема 8. Особливості та технологія навчання в інклюзивному освітньому середовищі	4	2		2
Модульний контроль	2			
*Разом:	42	16	4	20
Змістовий модуль 2. Дидактика — теорія освіти і навчання				
Тема 9. Дидактика як наукова галузь. Суть процесу навчання в умовах інклюзії	5	2		3
Тема 10. Сутність та структура процесу навчання у початковій школі	5	2		3
Тема 11. Методи та засоби навчання.	5	2		3
Тема 12. Початкова освіта зарубіжних країн	4	2		2
Тема 13. Інклюзивна освіта: сутність, завдання та принципи	4	2		2
Тема 14. Механізми забезпечення інклюзивної освіти у міжнародних документах та законодавстві	5	2	2	1
Тема 15. Національне законодавство у сфері інклюзивної освіти	3	2		1

Модульний контроль	2			
*Разом:	33	14	2	15
Разом за 3 семестр	75	30	6	35
Змістовий модуль 3. Методи та принципи навчання.				
Тема 16. Зміст освіти.	5	2		3
Тема 17. Документи, в яких відображено зміст освіти.	5	2		3
Тема 18. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю школярів	7	2	2	3
Тема 19. Зарубіжний досвід інклюзивної освіти	5	2		3
Тема 20. Система управління інклюзивною освітою	7	2	2	3
Модульний контроль	2			
*Разом:	31	10	4	15
Змістовий модуль 4. Форми організації навчання.				
Тема 21. ФОН. Види навчання	5	2		3
Тема 22. Класно-урочна система навчання	5	2		3
Тема 23. Урок – основна форма навчання в сучасній школі	4	2		2
Тема 24. Технологія використання Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків (МКФ-ДП) в освіті для визначення особливих освітніх потреб дитини	6	2	2	2
Модульний контроль	2			
*Разом:	22	8	2	10
Змістовий модуль 5. Теорія виховання. Сутність процесу виховання.				
Тема 25. Сутність процесу виховання. Мета і завдання виховання.	5	2		3
Тема 26. Методи і форми виховання.	5	2		3
Тема 27. Напрямки виховання.	4	2		2
Тема 28. Принципи виховання.	6	2	2	2
Модульний контроль	2			
*Разом:	22	8	2	10
Разом за 4 семестр	75	26	8	35
Змістовий модуль 6. Особливості виховного процесу.				
Тема 29. Позакласна і позашкільна виховна робота.	3	2		1
Тема 30. Виховання учнівського колективу	6	2	2	2
Тема 31. Робота класного керівника.	6	2	2	2
Тема 32. Спільна виховна робота школи, сім'ї та громадянськості.	6	2	2	2
Модульний контроль	2			
*Разом:	23	8	6	7

Змістовий модуль 7. Школознавство

Тема 33. Особливості управління освітою.	3	2		1
Тема 34. Керівництво навчально-виховною роботою школи	6	2	2	2
Тема 35. Передовий педагогічний досвід.	6	2	2	2
Тема 36. Методична робота в школі.	6	2	2	2
Модульний контроль	2			
*Разом:	23	8	6	7
Підготовка і складання підсумкового контролю	14			
**Разом за 5 семестр	60	16	12	14

Змістовий модуль 8. Організація освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти

Тема 37. Соціалізація дитини з ООП: індивідуальний підхід та етапи соціалізації	3	2		1
Тема 38. Універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища	5	2	2	1
Тема 39. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами	6	2	2	2
Тема 40. Індивідуальна програма розвитку дитини з ООП	6	2	2	2
Модульний контроль	2			
*Разом:	22	8	6	6
Підготовка і складання підсумкового контролю	8			
**Разом за 6 семестр	30	8	6	6

Змістовий модуль 9. Дитина з особливими потребами як суб'єкт інклюзивної освіти

Тема 41. Характеристика мережі закладів освіти для дітей з особливими освітніми потребами	3	2		1
Тема 42. Деонтологія інклюзивної освіти	5	2	2	1
Тема 43. Діти з особливими освітніми потребами: особливості психофізичного розвитку	6	2	2	2
Тема 44. Технологія оцінювання результатів інклюзивного навчання	6	2	2	2
Модульний контроль	2			
*Разом:	22	8	6	6
Підготовка і складання підсумкового контролю	8			
**Разом за 7 семестр	30	8	6	6
** Усього:	270	88	38	96

* - з урахуванням модульного контролю

** - з урахуванням підготовки і складання підсумкового контролю

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні основи педагогіки з основами інклюзивної освіти

Тема 1. Педагог сучасної школи.

Мета професійної діяльності педагога. Специфіка педагогічної діяльності вчителя. Сучасні вимоги до педагога. Риси сучасного вчителя. Функції педагога в суспільстві. Педагогічна культура вчителя, її головні структурні компоненти: педагогічні цінності, творчі способи педагогічної діяльності, досвід створення учителем зразків педагогічної практики з позицій гуманізму. Роль вчителя у формуванні психологічно безпечного середовища.

Основні поняття теми: мета професійної діяльності педагога, специфіка педагогічної діяльності вчителя, вимоги до педагога, риси сучасного вчителя, функції педагога в суспільстві, структурні компоненти педагогічної діяльності, інклюзія.

Тема 2. Становлення та розвиток педагогіки в історичній ретроспективі

Виникнення і становлення педагогіки як науки. Історичні етапи розвитку педагогіки. Характеристика систем виховання в різні історичні епохи.

Предмет і об'єкт педагогіки, її функції і завдання. Категорії педагогіки. Джерела педагогіки.

Основні поняття теми: гуманістична педагогіка, педагогіка грецьких філософів, педагогіка епохи Відродження, українська педагогіка, система педагогічних наук, предмет педагогіки, об'єкт педагогіки.

Тема 3. Педагогіка як наука і навчальна дисципліна

Система педагогічних наук. Взаємозв'язки педагогіки з іншими науками. Основні розділи педагогіки: загальна педагогіка, теорія виховання, школознавство. Спеціальні галузі педагогіки: дефектологія, сурдопедагогіка, тифлопедагогіка, олігофренопедагогіка, логопедія. Історія педагогіки. Значення класичної педагогічної спадщини. Методики вивчення окремих дисциплін. Шкільна гігієна. Етнопедагогіка.

Основні поняття теми: система педагогічних наук, міжпредметні зв'язки педагогіки як науки.

Семінарське заняття 1. Сучасний учитель української школи.

Основна література до змістового модуля: 1, 2, 3, 5, 6 Додаткова література: 1, 4, 7, 8, 9, 11, 19.

Тема 4. Принципи побудови системи освіти України.

Поняття про систему освіти в Україні. Основні принципи побудови системи освіти. Структура освіти в Законі України «Про освіту». Рівні повної загальної середньої освіти.

Основні поняття теми: сутність системи освіти, компоненти системи освіти, нові типи навчальних закладів, історичні принципи побудови освіти в Україні, принципи освіти в Законі України «Про освіту».

Тема 5. Структура освіти як системного процесу.

Системні та структурні елементи освіти. Форми здобуття освіти. Проблема формування соціальних стандартів освіти.

Основні поняття теми: нові типи навчальних закладів, історичні принципи побудови освіти в Україні, сутність системи освіти, компоненти системи освіти, принципи освіти в Законі України «Про освіту».

Тема 6. Методи науково-педагогічних досліджень.

Необхідність для вчителя володіти системою методів науково-педагогічних досліджень. Основні напрямки сучасних науково-практичних досліджень педагогічної діяльності, виховання та навчання учнів. Загальне поняття про методи науково-педагогічних досліджень. Діалектичний підхід до педагогічних досліджень. Групи методів науково-педагогічних досліджень. Різновид методів педагогічних досліджень. Дослідницько-експериментальна робота педагога. Визначення концептуального апарату дослідження.

Логіка психолого-педагогічного дослідження.

Методи і основні правила вивчення учнів. Спостереження як метод (види спостережень, наукові вимоги до організації спостережень).

Вивчення шкільної документації, діяльності учнів і педагогів.

Основні поняття теми: наукове дослідження, фундаментальне дослідження, прикладні дослідження, метод науково-педагогічного дослідження, метод бесіди, метод анкетування, метод тестування, проєктивні методи, експеримент, метод рейтингу.

Семінарське заняття 2. Методи науково-педагогічних досліджень.

Основна література до змістового модуля: 1, 2, 3, 5, 6 *Додаткова література:* 1, 7, 8, 9, 11, 12, 19.

Тема 7. Розвиток та формування особистості учнів в умовах інклюзивного навчання.

Поняття про розвиток і формування особистості учнів в умовах інклюзивного навчання.

Фактори розвитку: спадковість, середовище, виховання і діяльність. Фізичний розвиток, психічний розвиток, соціальний розвиток. Сутність поняття "людина", "особистість", "індивідуальність".

Рушійні сили розвитку. Вікова періодизація.

Основні поняття теми: розвиток, формування особистості, фактори розвитку, інклюзивне навчання.

Тема 8. Особливості та технологія навчання в інклюзивному освітньому середовищі

Умови організації інклюзивного освітнього середовища. Поняття педагогічної технології.

Технології індивідуалізації освітнього процесу.

Основні поняття теми: інклюзивне освітнє середовище, педагогічна технологія, освітній процес, особистісно-орієнтоване навчання

Основна література до змістового модуля: 1, 5, 6 *Додаткова література:* 1, 4, 7, 11, 13.

Змістовий модуль 2. Дидактика — теорія освіти і навчання.

Тема 9. Дидактика як наукова галузь. Суть процесу навчання в умовах інклюзії.

Дидактика – теорія освіти і навчання. Сутність навчання в умовах інклюзії. Функції процесу навчання, їх взаємозв'язок. Мета і головні компоненти Концепції Нової української школи.

Двосторонній характер процесу навчання. Викладання й учіння - взаємопов'язані процеси сумісної діяльності вчителя та учнів. Участь учня як суб'єкта процесу навчання. Цілі навчання у когнітивній сфері: знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез, оцінка.

Компетентнісний підхід у навчанні, ключові компетентності.

Механізм формування умінь та навичок.

Основні поняття теми: дидактика, навчання, навчальний процес, інклюзивне навчання, функції навчання, умінь, навичка, оптимізація навчальної діяльності, компетентнісний підхід у навчанні, ключові компетентності.

Тема 10. Сутність та структура процесу навчання у початковій школі.

Логіка і структура процесу засвоєння теоретичних знань: сприймання навчального матеріалу, засвоєння нових знань, закріплення знань, узагальнення та систематизація знань, застосування знань на практиці. Роль учителя на кожному етапі засвоєння знань. Поняття: судження, умовиводи.

Способи дій, мотиви, інтереси, потреби тощо. Продукти власної пізнавальної діяльності учнів.

Основні поняття теми: етапи засвоєння знань: сприймання навчального матеріалу, засвоєння нових знань, узагальнення та систематизація знань, застосування знань на практиці.

Тема 11. Методи та засоби навчання.

Визначення методу навчання. Функції методів навчання. Вимоги до методів навчання.

Класифікація методів навчання. Характеристика окремих методів. Умови та фактори, що впливають на вибір методів навчання вчителем. Закони і закономірності процесу навчання.

Принципи навчання як вираження закономірностей процесу навчання. Характеристика принципів

навчання: наочності, науковості, доступності, оптимальності, свідомості та активності, міцності знань, умінь, навичок; систематичності і послідовності, врахування вікових та індивідуальних особливостей; виховуючий характер навчання; зв'язок навчання з життям, з практикою. Принцип дитиноцентризму – один з основних принципів НУШ. Правила навчання. Емоційність навчання.

Основні поняття теми: метод навчання, класифікація методів навчання, словесні, наочні, практичні методи навчання, проблемні методи, сутність інноваційних методів навчання, закономірності, принципи та правила навчання; різновид принципів навчання, характеристика принципів навчання, взаємозв'язок принципів навчання.

Тема 12. Початкова освіта зарубіжних країн.

Початкова освіта в країнах Європейського Союзу. Особливості організації початкової освіти в Сполучених Штатах Америки. Характеристика початкової освіти в Японії та Китаї.

Основні поняття теми: інклюзивна освіта, школа, початкова освіта, педагогічні проблеми, кваліфіковані фахівці.

Тема 13. Інклюзивна освіта: сутність, завдання та принципи.

Ідея інклюзії у сучасному навчанні. Розвиток концепції інклюзивної освіти. Створення рівних можливостей для дітей з особливими освітніми потребами. Функції інклюзивної освіти.

Основні поняття теми: інклюзія, спеціальна освіта, виключення, сегрегація, інтеграція, діти з особливими освітніми потребами.

Тема 14. Механізми забезпечення інклюзивної освіти у міжнародних документах та законодавстві.

Загальна декларація прав людини (1948). Конвенція про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти (1960). Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права (1966). Конвенція про права дитини (1989). Всесвітня декларація про освіту для всіх (1990). Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для осіб з інвалідністю (1993).

Основні поняття теми: нормативно-правова база, інклюзія, діти з особливими освітніми потребами, спеціальна освіта, виключення, сегрегація, інтеграція.

Семінарське заняття 3. Інклюзивна освіта як сфера відповідальності держави та громадянського суспільства

Основна література до змістового модуля: 1, 2, 3, 5, 6 *Додаткова література:* 1, 7, 8, 9, 11, 19.

Тема 15. Національне законодавство у сфері інклюзивної освіти.

Конституція України (1996 р.). Закон України “Про освіту” (2017 р.). Постанови Кабінету Міністрів України. Характеристика ознак сучасного стану розвитку інклюзивної освіти в Україні.

Основні поняття теми: закони, нормативно-правова база, інклюзія, діти з особливими освітніми потребами, спеціальна освіта, виключення, сегрегація, інтеграція.

Основна література до змістового модуля: 1, 3, 5, 6 *Додаткова література:* 1, 5, 8, 9, 11, 19.

Змістовий модуль 3. Методи та принципи навчання.

Тема 16. Зміст освіти.

Поняття про зміст освіти, його складові. Загальна характеристика змісту освіти. Державний стандарт початкової освіти. Новий зміст освіти, заснований на формуванні компетентностей.

Удосконалення змісту освіти – потреба прискорення соціально-економічного та науково-технічного прогресу в країні. Основні принципи відбору змісту шкільної освіти на сучасному етапі.

Навчальні предмети як основи наук. Критерії відбору навчальних предметів. Міжпредметні зв'язки та внутріпредметні зв'язки.

Основні поняття теми: зміст освіти, загальна освіта, політехнічні знання, професійна освіта, державний стандарт загальної середньої освіти.

Тема 17. Документи, в яких відображено зміст освіти

Поняття про програмний матеріал, освітні галузі, базовий навчальний план, його структура. Навчальна програма, її призначення, принципи побудови та структура. Стандарт початкової загальної освіти.

Підручники і навчальні посібники. Загальні та дидактичні вимоги до структурування підручників.

Основні поняття теми: стандарт початкової освіти, навчальний план, навчальна програма, державний компонент, шкільний компонент, підручник, навчальний посібник.

Тема 18. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю школярів.

Сутність понять "контроль" та "перевірка". Функції перевірки та оцінки знань, умінь та навичок у школі. Поняття "оцінка". Мета оцінювання в сучасній школі. Критерії оцінок знань учнів за бальною системою. Основні аспекти процесу оцінювання: вербальне, відстеження індивідуальних досягнень учнів, надання зворотнього зв'язку, контроль-оціночна діяльність.

Основні поняття теми: контроль, перевірка, оцінка, функції контролю, перевірки та оцінки; критерії оцінок навчальних досягнень школярів, вербальне, відстеження індивідуальних досягнень учнів, надання зворотнього зв'язку, контроль-оціночна діяльність.

Семінарське заняття 4. Функції перевірки та оцінки знань у школі.

Основна література до змістового модуля: 1, 2, 3,5, 6 *Додаткова література:* 1, 2, 7, 8, 19.

Тема 19. Зарубіжний досвід інклюзивної освіти.

Впровадження інклюзивної освіти в США: передумови, мережа закладів, правове забезпечення. Досвід впровадження інклюзивної освіти в Італії. Імплементация інклюзивної освіти: досвід Республіки Австрії. Принципи інклюзивної освіти та мережа закладів в королівстві Бельгія.

Основні поняття теми: команда психолого-педагогічної підтримки, шкільні та позашкільні психолого-медико-соціальні центри, діти з емоційно-вольовими порушеннями та розладами поведінки, діти з труднощами у навчанні, повна, часткова та періодична інклюзія.

Тема 20. Система управління інклюзивною освітою.

Вищий рівень управління. Центральний рівень управління. Місцевий рівень управління. Громадські об'єднання як елемент управління інклюзивною освітою.

Основні поняття теми: право на інклюзивну освіту, позитивне та толерантне ставлення суспільства, інноваційні методики роботи, інклюзивні школи.

Семінарське заняття 5. Досвід впровадження інклюзивної освіти в зарубіжних країнах.

Основна література до змістового модуля: 1, 2, 3,5, 6 *Додаткова література:* 1, 2, 7, 8, 19.

Змістовий модуль 4. Форми організації навчання.

Тема 21. Форми організації навчання. Види навчання.

Сутність форми організації навчання. Класифікація форм організації навчання за провідною освітньою метою. Різноманітність форм організації навчання. Особливості організації освітнього середовища. Системність форм організації навчання. Сучасні форми навчання. Позаурочні форми організації навчання. Види навчання.

Основні поняття теми: форми організації навчання, класифікація форм організації навчання за провідною освітньою метою, різноманітність форм організації навчання. Системність форм організації навчання. Види навчання.

Тема 22. Класно-урочна система навчання.

Теоретичне обґрунтування класно-урочної системи навчання у працях Я.А.Коменського. Класно-урочна система навчання в її історичному розвитку. Позитивні та негативні сторони класно-урочної системи навчання.

Основні поняття теми: класно-урочна система навчання, позитивні та негативні сторони класно-урочної системи навчання.

Тема 23. Урок – основна форма навчання в сучасній школі.

Урок як провідна форма організації навчальної діяльності у сучасній школі. Поняття про структуру уроку, особливості структурування різних типів уроків. Багатоваріативність структури уроків. Дидактичні особливості інтегрованих уроків. Вимоги до уроку. Підготовка учителя до уроку.

Основні поняття теми: типи і структура уроку, вимоги до уроку, вимоги до уроку, дидактичні особливості інтегрованих уроків.

Тема 24. Технологія використання Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків (МКФ-ДП) в освіті для визначення особливих освітніх потреб дитини.

Міжнародна статистична класифікація хвороб та проблем, пов'язаних зі здоров'ям. Міжнародна класифікація функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я. Міжнародна класифікація первинної медичної допомоги. Структура міжнародної класифікації.

Основні поняття теми: фактори навколишнього середовища, затримка розвитку, участь, дитина в контексті родини.

Семінарське заняття 6. Класно-урочна система навчання.

Основна література до змістового модуля: 1, 2, 3,5, 6 *Додаткова література:* 1, 2, 7, 8, 19.

Змістовий модуль 5. Теорія виховання. Сутність процесу виховання.

Тема 25. Сутність процесу виховання. Мета і завдання виховання.

Сутність виховного процесу, його специфіка, компоненти, рушійні сили, мотиви. Структура виховного процесу. Характеристика виховного процесу, його функції.

Проблеми мети виховання в педагогіці. Головна мета виховання у роботах видатних педагогів:

К.Д.Ушинського, А.С.Макаренка, В.О.Сухомлинського. Соціальна зумовленість мети виховання

Основні поняття теми: цілі виховання в різні історичні епохи, категорія «виховання», структура виховного процесу, закономірності виховання, особливості виховного процесу, компоненти процесу виховання.

Тема 26. Методи і форми виховання.

Поняття про методи і прийоми виховання, засоби і форми організації виховної роботи. Класифікація методів виховання. Характеристика окремих методів виховання. Особливості використання методів стимулювання.

Форми організації виховання. Класифікація форм організації виховної роботи. Наскрізний процес виховання, який формує цінності.

Основні поняття теми: метод виховання, метод формування моральної свідомості, метод формування досвіду суспільної поведінки, методи стимулювання, новітні методи впливу на вихованців, форми організації виховання, класифікація форм організації виховної роботи.

Тема 27. Напрямки виховання.

Сучасне уявлення про суть і завдання морального виховання: формування єдності моральної свідомості, почуттів навичок та звичок правильної поведінки.

Розумове виховання: сутність, мета, завдання. Поняття про інтелект. Шляхи, засоби і методи розумового виховання.

Трудове виховання як складова процесу виховання. Традиції і звичаї трудового виховання в історії українського народу. Шляхи здійснення трудового виховання.

Поняття про естетику, естетичне виховання, естетичну культуру. Завдання естетичного виховання.

Фізичне виховання та збереження здоров'я дітей. Засоби фізичного виховання. Шляхи фізичного розвитку школярів. Система фізичного виховання школярів.

Основні поняття теми: мораль, моральне виховання, розумове виховання, трудове виховання, система трудового виховання, естетика, естетичне виховання, естетична культура, фізичне виховання, система фізичного виховання.

Тема 28. Принципи виховання.

Принципи і закономірності виховання. Характеристика основних принципів виховання: цілеспрямованість виховання, зв'язок з життям, єдність свідомості та поведінки у вихованні, виховання в праці, виховання особистості в колективі, поєднання педагогічного керівництва з ініціативою та самодіяльністю учнів, поєднання поваги до особистості вихованця з розумною вимогливістю до нього, індивідуальний підхід у вихованні.

Основні поняття теми: принципи, закономірності виховання, характеристика основних принципів виховання.

Семінарське заняття 7. Принципи і закономірності виховання.

Основна література до змістового модуля: 1, 4, 3,5, 6 *Додаткова література:* 1, 7, 8, 11, 17.

Змістовий модуль 6. Особливості виховного процесу.

Тема 29. Позакласна і позашкільна виховна робота.

Позакласна та позашкільна робота. Мета та завдання позакласної та позашкільної виховної роботи. Масові, групові та індивідуальні форми виховної роботи в школі.

Основні поняття теми: позакласна та позашкільна робота, масові, групові та індивідуальні форми виховної роботи.

Тема 30. Виховання учнівського колективу.

Теорія колективу у спадщині видатних педагогів. Поняття "колектив", його суть, ознаки, функції, структура. Характерні риси колективу. Типи колективів. Стосунки у колективі. Діалог, багатостороння комунікація. Вплив сформованого колективу на розвиток особистості.

Стадії розвитку колективу та роль педагога на кожній із них. Шляхи формування колективу. Органи учнівського самоврядування, актив, лідер.

Основні поняття теми: колектив, типи колективу, функції колективу, виховання в колективі і через колектив, стадії розвитку колективу, ознаки сформованості колективу, органи учнівського самоврядування, лідер.

Семінарське заняття 8. Шляхи формування учнівського колективу

Основна література до змістового модуля: 1, 4, 3,5, 6 *Додаткова література:* 1, 7, 8, 11, 17.

Тема 31. Робота класного керівника.

Сутність роботи класного керівника. Функції класного керівника. Напрямки, зміст виховної роботи класного керівника. Права та обов'язки класного керівника. Форми роботи класного керівника. Планування роботи класного керівника. Робота класного керівника з вивчення учнів.

Робота класного керівника з батьками учнів.

Основні поняття теми: класний керівник, напрямки, зміст, форми роботи класного керівника, права та обов'язки класного керівника, план виховної роботи класного керівника.

Семінарське заняття 9. Робота класного керівника з учнями та їх батьками.

Основна література до змістового модуля: 1, 4, 3,5, 6 *Додаткова література:* 1, 7, 8, 11, 17.

Тема 32. Спільна виховна робота школи, сім'ї та громадськості.

Сім'я як соціально-педагогічне середовище та соціальний інститут суспільного розвитку. Завдання і зміст виховання дітей в сім'ї. Функції сім'ї. Форми роботи школи і сім'ї. Вимоги до батьків. Педагогіка партнерства.

Особливості й перспективи розвитку сучасної сім'ї. Форми й методи роботи вчителя з батьками учнів. Педагогічне керівництво вихованням дітей у сім'ї.

Основні поняття теми: сутність сімейного, родинного виховання; поняття «сім'я», типи сучасної сім'ї, роль сім'ї у вихованні дітей; видатні педагоги про сімейне виховання; зміст і форми роботи школи з батьками.

Семінарське заняття 10. Виховання учнівського колективу.

Основна література до змістового модуля: 1, 2, 3, 5, 6 *Додаткова література:* 1, 4, 7, 8, 9, 11, 19.

Змістовий модуль 7. Школознавство.

Тема 33. Особливості управління освітою.

Органи державного управління освітою. Побудова системи управління освітою в Україні. Положення про школу. Нормативні акти Міністерства освіти і науки України, типовий шкільний статут.

Система органів державного управління і система органів громадського самоврядування. Органи державного управління освіти в Україні: Міністерство освіти і науки України; міністерства і відомства України, Вища атестаційна комісія України (ВАК); відділи (управління) освіти місцевих державних адміністрацій

Принципи управління освітою: державність, демократичність, гласність, регіональність, науковість.

Основні поняття теми: органи державного управління освітою, Положення про школу, нормативні акти Міністерства освіти і науки України, типовий шкільний статут, принципи управління освітою.

Тема 34. Керівництво навчально-виховною роботою школи

Органи колегіального управління закладом загальної середньої освіти. Педагогічна рада закладу освіти, методична рада закладу освіти.

Адміністративно-управлінський персонал навчального закладу: директор, заступники директора закладу освіти. Педагогічний персонал. Учбово-допоміжний та обслуговуючий персонал школи. Посадовий сертифікат як сукупність прав і обов'язків працівника. Батьківська рада – колегіальний орган батьківського самоврядування закладу освіти.

Державні документи, що регламентують діяльність закладу освіти.

Основні поняття теми: органи колегіального управління закладом загальної середньої освіти, педагогічна рада, методична рада, обов'язки директора школи і заступників директора, батьківська рада, профспілковий комітет закладу освіти.

Семінарське заняття 11. Організація навчально-виховної роботи школи.

Основна література до змістового модуля: 1, 2, 3, 5, 6 *Додаткова література:* 1, 4, 7, 8, 9, 11, 19.

Тема 35. Передовий педагогічний досвід.

Поняття передового педагогічного досвіду, спрямованість педагогічного досвіду на розв'язання актуальних проблем навчально-виховного процесу школи, передовий педагогічний досвід новаторський і зразковий. Вивчення, узагальнення і поширення передового педагогічного досвіду

Основні поняття теми: сутність передового педагогічного досвіду, новаторський і зразковий педагогічний досвід, форми і методи втілення передового досвіду.

Семінарське заняття 12. Форми і методи втілення передового педагогічного досвіду.

Основна література до змістового модуля: 1, 2, 3, 5, 6 *Додаткова література:* 1, 4, 7, 8, 9, 11, 19.

Тема 36. Методична робота в школі

Сутність, мета та завдання методичної роботи в школі. Форми методичної роботи в школі. Напрямки методичної роботи в школі. Мета організації методичних об'єднань вчителів та їх робота. Форми підвищення кваліфікації вчителів. Методичний кабінет, його призначення.

Основні поняття теми: сутність методичної роботи в школі, форми методичної роботи, методичні об'єднання, методичний кабінет.

Семінарське заняття 13. Особливості організації методичної роботи в школі.

Основна література до змістового модуля: 1, 3, 5, 6 *Додаткова література:* 1, 3, 7, 11, 14.

Змістовий модуль 8. Організація освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти.

Тема 37. Соціалізація дитини з ООП: індивідуальний підхід та етапи соціалізації

Сутність поняття «соціалізація дитини». Роль сім'ї у соціалізації дитини з особливими освітніми потребами. Ставлення батьків до дитини з порушеннями в розвитку. Психолого-педагогічні умови соціалізації дітей з особливими освітніми потребами.

Основні поняття теми: сутність сімейного, родинного виховання; поняття «сім'я», типи сучасної сім'ї, роль сім'ї у вихованні дітей; видатні педагоги про сімейне виховання; зміст і форми роботи школи з батьками.

Тема 38. Універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища.

Універсальний дизайн як економічно-ефективний підхід. Архітектурна доступність закладу освіти. Принципи універсального дизайну в суспільстві й у сфері освіти в контексті розумного пристосування. Особливості застосування універсального дизайну в інклюзивному освітньому середовищі.

Основні поняття теми: універсальний дизайн, архітектурна доступність, інклюзивне освітнє середовище, діти з особливими освітніми потребами.

Семінарське заняття 14. Принципи універсального дизайну інклюзивного освітнього середовища в контексті архітектурної доступності.

Основна література до змістового модуля: 1, 2, 3, 5, 6 *Додаткова література:* 1, 4, 7, 8, 9, 11, 19.

Тема 39. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами.

Завдання команди психолого-педагогічного супроводу. Склад команди психолого-педагогічного супроводу. Функції членів команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами. Асистент вчителя як учасник освітнього процесу.

Основні поняття теми: психолого-педагогічний супровід, асистент вчителя, освітній процес, інклюзія, дитина з особливими освітніми потребами.

Семінарське заняття 15. Особливості роботи команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами

Основна література до змістового модуля: 1, 2, 3, 5, 6 *Додаткова література:* 1, 4, 7, 8, 9, 11, 19.

Тема 40. Індивідуальна програма розвитку дитини з ООП.

Індивідуальна програма розвитку як документ реалізації індивідуальної освітньої траєкторії . Вивчення потенційних можливостей і потреб учня. Розробка індивідуальної програми розвитку. Індивідуальний навчальний план.

Основні поняття теми: індивідуальний навчальний план, когнітивний розвиток, інклюзивний клас, індивідуальна навчальна програма, комбіноване включення.

Семінарське заняття 16. Реалізація індивідуальної програми розвитку дитини з особливими освітніми потребами.

Основна література до змістового модуля: 1, 2, 3, 5, 6 *Додаткова література:* 1, 4, 7, 8, 9, 11, 19.

Змістовий модуль 9. Дитина з особливими потребами як суб'єкт інклюзивної освіти

Тема 41. Характеристика мережі закладів освіти для дітей з особливими освітніми потребами.

Поняття системи освіти. Заклади дошкільної освіти для дітей з ООП. Заклади загальної середньої освіти для дітей з ООП. Методичне та аналітичне забезпечення діяльності інклюзивно-ресурсних центрів.

Основні поняття теми: інклюзивно-ресурсний центр, дитина з особливими освітніми потребами, тренінги, семінари, вебінари.

Тема 42. Деонтологія інклюзивної освіти

Деонтологія як вчення про проблеми моралі та моральності. Медична етика і деонтологія. Деонтологія в освіті. Завдання деонтології інклюзивної освіти.

Основні поняття теми: деонтологія, мораль, етика, інклюзивна освіта, емпатія.

Семінарське заняття 17. Порушення в розвитку дитини з особливими освітніми потребами.

Основна література до змістового модуля: 1, 2, 3, 5, 6 *Додаткова література:* 1, 2, 7, 8, 19.

Тема 43. Діти з особливими освітніми потребами: особливості психофізичного розвитку.

Основні етапи розвитку дитини. Психологічна та педагогічна періодизація розвитку дитини. Зміни та модифікації у вікових періодах розвитку дитини. Види дизонтогенезу.

Основні поняття теми: дизонтогенез, затриманий розвиток, ушкоджений розвиток, дисгармонійний розвиток, фізичне порушення.

Семінарське заняття 18. Особливості розвитку дітей з особливими освітніми потребами внаслідок впливу соціального середовища.

Основна література до змістового модуля: 1, 2, 3, 5, 6 *Додаткова література:* 1, 2, 7, 8, 19.

Тема 44. Технологія оцінювання результатів інклюзивного навчання

6.1 Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Зміст самостійної роботи студентів має таку структуру:

1. Опрацювати зміст тем за літературою.
2. Відповісти на питання до семінарського заняття.
3. Виконати завдання (оцінюється в 5 балів).

Змістовий модуль 1. Загальні основи педагогіки з основами інклюзивної освіти

Тема 1. Педагог сучасної школи (3 год.)

Як за В.О.Сухомлиським можна визначити покликання людини до педагогічної професії?
Складіть таблицю:

В.О.Сухомлинський радить обирати професію вчителя, якщо ...	В.О.Сухомлинський не радить обирати професію вчителя, якщо ...
---	--

Опрацюйте книгу Сухомлинський В.О. «100 порад вчителю». – Порада 1. Що таке покликання до праці вчителя? Як воно формується?

Тема 2. Становлення та розвиток педагогіки в історичній ретроспективі (3 год.)

Виписати і проаналізувати особливості:

- реформаторської педагогіки
- педагогіки вільного виховання
- педагогіки особистості
- експериментальної педагогіки.

Тема 3. Педагогіка як наука і навчальна дисципліна (3 год.)

1. Складіть схему взаємозв'язків педагогіки з іншими науками .

Тема 4. Принципи побудови системи освіти України. (3 год.)

1. Випишіть структурні елементи системи освіти України та освітньо-кваліфікаційні рівні з Закону України «Про освіту» - 1 год.
2. Ознайомитися із Законом України "Про освіту" й виписати завдання освіти, що стоять перед сучасними закладами загальної середньої освіти. – 2 год.

Тема 5. Структура освіти як системного процесу (2 год.)

1. Визначіть, що, на вашу думку, є метою педагогічного дослідження, наведіть приклади досліджень. - 1 год.
2. Охарактеризуйте специфіку методів: складання бібліографії; анотація; конспектування та реферування; виписування цитат; підбір цікавих фактів, тощо. Наведіть приклади – 1 год.

Тема 6. Методи науково-педагогічних досліджень (2 год.)

1. Проаналізуйте фактори, які мали вирішальний вплив на ваш особистісний розвиток – 1 год.
2. З'ясуйте сутність понять «акселерація» та «ретардація». Визначте, в чому проявляються і причини появи цих явищ. Наведіть приклади – 1 год.

Тема 7. Розвиток та формування особистості учнів в умовах інклюзивного навчання (2 год.)

1. Проаналізуйте відмінності між поняттями «виключення», «сегрегація», «інтеграція» та «інклюзивна освіта». - 2 год.

Тема 8. Особливості та технологія навчання в інклюзивному освітньому середовищі (2 год)

1. Проаналізуйте законодавство України щодо забезпечення права осіб з ООП на інклюзивну освіту. – 2 год.

Змістовий модуль 2. Дидактика — теорія освіти і навчання.

Тема 9. Дидактика як наукова галузь. Суть процесу навчання в умовах інклюзії(3год.)

1. Проаналізувати структуру освітнього процесу у Концепції НУШ – 2 год.
2. Випишіть завдання удосконалення освітнього процесу – 1 год.

Тема 10. Сутність та структура процесу навчання у початковій школі(3год.)

1. Розробіть фрагмент уроку в початковій школі (за вибором студента) із застосуванням різних методів навчання (за вибором студента) – 2год.
2. Охарактеризуйте специфіку інноваційних методів навчання в новій українській школі – 1год.

Тема 11. Методи та засоби навчання (3 год.)

1. Законспекуйте "золоте правило" Я.А.Коменського та поясніть його на сучасних прикладах - 1 год.
2. Перерахуйте, які засоби навчання можуть слугувати для реалізації принципу наочності – 1год.
3. Проаналізувати думки К.Д.Ушинського щодо принципів навчання – 1год.

Тема 12. Початкова освіта зарубіжних країн (2 год.)

1. Проаналізуйте інноваційність Саламанської декларації як міжнародного документа щодо розвитку інклюзивної освіти? - 1 год.
2. Назвіть декларації міжнародних форумів у сфері інклюзивної освіти ? - 1 год.

Тема 13. Інклюзивна освіта: сутність, завдання та принципи (2 год.)

1. Визначіть відмінності існуючого освітнього процесу та інклюзивного освітнього процесу. - 1 год.
2. Наведіть приклади ситуації виключення, сегрегації, інтеграції та інклюзії у навчання дітей з особливими освітніми потребами. - 1 год.

Тема 14. Механізми забезпечення інклюзивної освіти у міжнародних документах та законодавстві (1 год.)

1. Проаналізуйте основні положення міжнародних документів, що регламентують право на інклюзивну освіту. Узагальнення подайте у вигляді таблиці. Висновки обґрунтуйте. - 1 год.

Тема 15. Національне законодавство у сфері інклюзивної освіти (1 год.)

1. Проаналізуйте основні результати впровадження національного проекту «Інклюзивна освіта – рівень свідомості нації». - 1 год.

Змістовий модуль 3. Методи та принципи навчання.

Тема 16. Зміст освіти (3 год.).

1. Опрацюйте розділ 2 Концепції НУШ «Путівник по Державному стандарту початкової загальної освіти» - 3 год.

Тема 17. Документи, в яких відображено зміст освіти (3 год.).

1. Проаналізувати типовий навчальний підручник початкової школи (за вибором студента) й оцінити його зміст з погляду врахування дидактичних вимог. – 3 год.

Тема 18. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю школярів (3 год.)

1. Опрацюйте розділ Концепції НУШ «Особливості оцінювання навчальних досягнень учнів» - 3 год.

Тема 19. Зарубіжний досвід інклюзивної освіти (3 год.)

1. Здійсніть порівняльну характеристику міжнародного та національного законодавства у сфері інклюзивної освіти. Результати подайте у вигляді таблиці. – 3 год.

Тема 20. Система управління інклюзивною освітою (3 год.)

1. Окресліть перспективні напрями розвитку інклюзивної освіти в Україні, враховуючи зарубіжний досвід США (Закон «IDEA») та країн Європейського Союзу. - 3 год.

Змістовий модуль 4. Форми організації навчання.

Тема 21. ФОН. Види навчання (3 год.)

1. Зробіть історичний огляд форм організації навчання:

- Індивідуальна фон
- Групова фон
- Белл-ланкастерська фон
- Дальтон - планівська фон
- Мангеймська фон
- Бригадно-лабораторна фон
- Вальфдорфська школа

Тема 22. Класно-урочна система навчання (3 год)

1. Складіть фрагмент уроку в початковій школі для певного класу (за вибором студента) з дотриманням основних педагогічних вимог — 3 год.

Тема 23. Урок – основна форма навчання в сучасній школі (2 год.)

1. Відвідайте 1 урок в початковій школі і зробіть якомога повніший запис його ходу і змісту за пропонованою схемою і проаналізуйте його - 2 год.

Тема 24. Технологія використання Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків (МКФ-ДП) в освіті для визначення особливих освітніх потреб дитини (2 год.)

1. Проаналізуйте модель партнерських відносин між закладом загальної середньої освіти та іншими закладами й установами з метою організації інклюзивного освітнього середовища. - 2 год.

Змістовий модуль 5. Теорія виховання. Сутність процесу виховання.

Тема 25. Сутність процесу виховання. Мета і завдання виховання (3 год).

1. Ознайомтесь із розділом «Формування загальнолюдських цінностей» Концепції НУШ і випишіть ті цінності, які повинна виховувати школа - 3 год.

Тема 26. Методи і форми виховання (3 год).

1. Підготуйте виступ на тему: «Основні цінності сучасного виховання» - 3 год.

Тема 27. Напрямки виховання (2 год.)

1. Підготувати виступ на тему: «Педагогічні ідеї в книзі В. Сухомлинського «Серце віддаю дітям» - 2 год.

Тема 28. Принципи виховання (2 год.)

1. Змодельуйте систему естетичного (трудового) виховання у школі вашої мрії, виходячи з позиції: «Якби директором був би я» - 2 год.

Змістовий модуль 6. Особливості виховного процесу.

Тема 29. Позакласна та позашкільна виховна робота (1 год.)

1. Підготуйте презентацію виховного заняття одного з напрямків виховання (за вибором студента) — 1 год.

Тема 30. Виховання учнівського колективу (2 год.)

1. Підготуйте доповідь про важливість колективу для формування особистості – 2 год.

Тема 31. Робота класного керівника (2 год.)

1. Запропонуйте план профілактичної роботи по запобіганню вживання наркотичних і алкогольних речовин учнями школи – 2 год.

Тема 32. Спільна виховна робота школи, сім'ї та громадськості. (2 год)

1. Опрацюйте розділ 8 «Співпраця з батьками» Концепції НУШ – 1 год.

2. Підготуйте план-конспект батьківських зборів – 1 год.

Змістовий модуль 7. Школознавство.

Тема 33. Особливості управління освітою. (1 год.)

1. Відтворіть схему державного управління системою освіти в Україні – 1 год.

Тема 34. Керівництво навчально-виховною роботою школи. (2 год.)

1. Опрацюйте положення про заклад загальної середньої освіти і вивчіть систему управління закладами освіти та повноваження і функціональні обов'язки структурних підрозділів і керівників – 2 год.

Тема 35. Передовий педагогічний досвід (2 год)

1. Підготуйте доповідь на тему: «Новаторські ідеї сучасних педагогів» - 2 год.

Тема 36. Методична робота в школі. (2 год.)

1. Охарактеризуйте форми методичної роботи в школі – 1 год.

2. Проаналізуйте динаміку чисельності закладів спеціальної освіти та закладів загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням впродовж останніх років на прикладі будь-якого регіону. - 1 год.

Змістовий модуль 8. Організація освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти

Тема 37. Соціалізація дитини з ООП: індивідуальний підхід та етапи соціалізації (1 год.)

1. Розгляньте досвід організації інклюзивного навчання у закладі загальної середньої освіти як приклад формування позитивного ставлення учнів та суспільства загалом до осіб з особливими освітніми потребами. - 1 год.

Тема 38. Універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища (1 год.)

1. Сформулюйте основні деонтологічні вимоги до діяльності педагогічних працівників в інклюзивному класі, спираючись на статті Закону України «Про освіту» та Закону України «Про загальну середню освіту». - 1 год.

Тема 39. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами (2 год.)

1. Сформулюйте основні причини конфліктів, що виникають в інклюзивному класі. Дотримання яких етичних норм дає можливість їх уникнути? - 2 год.

Тема 40. Індивідуальна програма розвитку дитини з ООП (2 год.)

1. Охарактеризуйте категорії дітей з особливими освітніми потребами за різними класифікаційними ознаками. Узагальнення подайте у вигляді таблиці. - 1 год.
2. Розробіть план-конспект позакласного заходу з метою соціалізації дитини з особливими освітніми потребами. Якому етапу соціалізації відповідає запропонований план-конспект позакласного заходу? - 1 год.

Змістовий модуль 9. Дитина з особливими потребами як суб'єкт інклюзивної освіти

Тема 41. Характеристика мережі закладів освіти для дітей з особливими освітніми потребами (1 год.)

1. Проаналізуйте переваги інклюзивної освіти для різних учасників освітнього процесу. - 1 год.

Тема 42. Деонтологія інклюзивної освіти (1 год.)

1. Охарактеризуйте принципи деонтології інклюзивної освіти. - 1 год.

Тема 43. Діти з особливими освітніми потребами: особливості психофізичного розвитку (2 год.)

1. Опишіть професійні компетентності вчителя інклюзивного класу. - 2 год.

Тема 44. Технологія оцінювання результатів інклюзивного навчання (2 год.)

1. Охарактеризуйте технології оцінювання результатів інклюзивного навчання. - 2 год.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Якісними критеріями оцінювання виконання самостійної роботи студентами є:

1. Повнота виконання завдання: елементарна, фрагментарна, повна, неповна.
2. Рівень самостійності студента: під керівництвом викладача, консультація викладача, самостійно.
3. Рівень сформованості навчально-інформаційних умінь (роботи з підручником, складання плану, конспекту, вміння користуватися бібліотекою, спостереження, експеримент тощо).
4. Рівень сформованості навчально-інтелектуальних умінь (визначення понять, аналіз, синтез, порівняння, класифікація, систематизація, узагальнення, абстрагування, вміння відповідати на запитання, вміння виконувати творчі завдання тощо).
5. Рівень сформованості фахових методичних вмінь: низький (володіння умінням здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу); середній (володіння умінням вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань); достатній (уміння застосовувати набуті знання у стандартних практичних ситуаціях); високий (володіння умінням творчо-пошукової діяльності).

Оцінка	Критерії оцінювання
5	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Студент здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал. Практичне завдання виконане правильно, як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом.
4	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Студент виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. У відповідях допущені несуттєві помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене ставлення слухача до фактів.
3	Студент у цілому оволодів суттю питань з даної теми, намагається аналізувати факти й події, робити висновки, але дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні матеріалу. У практичних завданнях припущені несуттєві помилки.

2	Оцінюється завдання, що містить відповіді на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу. Студент виявив неспроможність висвітлити питання чи питання висвітлені неправильно, безсистемно, з грубими помилками, відсутні розуміння основної суті питань, висновки, узагальнення.
1	Оцінюється завдання, що містять знання у формі окремих фактів, елементарних уявлень, що відтворюють незначну частину навчального матеріалу, володіють окремими видами умінь на рівні копіювання зразка, виконання певної навчальної дії.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль проводиться за навчальним матеріалом окремих модулів після завершення лекційних і семінарських занять в письмовій формі. Тривалість проведення письмового модульного контролю становить 2 академічні години. Модульний контроль проводиться в письмовій формі і містить 25 різних за формою тестів. За кожну правильну відповідь на одне тестове завдання виставляється 1 бал, за неправильну відповідь – 0 балів. Максимальна кількість балів за виконання роботи – 25.

6.4. Рівні навчальних досягнень

для 1-5 модуля

Рівні навчальних досягнень	Бали	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
	1	Розрізняє об'єкти вивчення
I. Початковий	2	Відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення
	3	Відтворює частину навчального матеріалу; з допомогою викладача виконує елементарні завдання
	4	Відтворює з допомогою викладача основний навчальний матеріал, може повторити за зразком певну операцію, дію
II. Середній	5	Відтворює основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило
	6	Виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його(її) правильна, але недостатньо осмислена. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком
	7	Відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії
III. Достатній	8	Знання є достатніми, застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідає логічно, допускаючи неточності
	9	Добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією
	10	Має повні, глибокі знання, використовує їх у практичній діяльності, робить висновки, узагальнення
IV. Високий	11	Має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і

		розв'язувати проблеми
	12	Має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення

6.5 Шкала відповідності оцінок для 5 - 9 модуля

Рейтингова оцінка	Оцінка за столбальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

8. Рекомендована література

Базова:

1. Державний стандарт початкової освіти [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/59891/
2. Нова українська школа: порадник для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. — К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. — 206 с.
3. Інтегративний та компетентнісний підхід до викладання предметів. Методичний альманах / За ред. Плясецької С.О. – Таврійськ : - 2017. – 109 с
4. Концепція нової української школи [Електронний ресурс] / Міністерство освіти і науки

України. — Режим доступу : <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sc2016/konczepczyia.html>

5. Про затвердження перекладу Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я та Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 23.05.2018 № 981 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://medprosvita.com.ua/nakaz-moz-ukrayini-vid-23-05-2018-981-pro-zatverdzhennya/> (дата звернення: 14.08.2021).

Додаткова:

1. Гоулман Д. Емоційний інтелект / Д. Гоулман. — Харків : Vivat, 2018. — 512 с.
2. Новий освітній простір. Рекомендації // Офіційний сайт Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nop/5noprekoment22.pdf> (дата звернення: 14.08.2021).
3. Про загальну середню освіту: Закон України від 13.05.1999 №651-XIV [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/651-14/page> (дата звернення: 14.08.2021).
4. Про дошкільну освіту: Закон України від 11.07.2001 №2628-III [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14> (дата звернення: 14.08.2021).
5. Положення про директорат інклюзивної та позашкільної освіти // Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.09.2017 № 265-а [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/pro-ministerstvo/direktorati/direktorat-inklyuzivnoyi-ta-rozashkilnoyi-osviti> (дата звернення: 14.08.2021).
6. Концепція розвитку інклюзивної освіти: Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 01.10.2010 №912 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-kontseptsii-rozvitku-inklyuzivnogo-navchannya> (дата звернення: 12.07.2021).
7. Скрипник Т. В. Стратегії класного менеджменту для інклюзивного середовища / Т. В. Скрипник // Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки) : збір. наук. праць: вип. 9, у 2 т. — Кам'янець-Подільський : ПП Медобори-2006, 2017. — Т.2. — С. 215–223.
8. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 №2145-VIII [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page> (дата звернення: 14.08.2021).
9. Про Національну стратегію реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017–2026 рр. та план заходів з реалізації її I етапу: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 09.08.2017 №526-р [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2017-p> (дата звернення: 14.08.2021).
10. Про затвердження Типового переліку спеціальних засобів корекції психофізичного розвитку дітей з особливими освітніми потребами, які навчаються в інклюзивних та спеціальних класах закладів загальної середньої освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.04.2018 №414 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0582-18> (дата звернення: 14.08.2021).
11. Про затвердження Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП в закладі загальної середньої та дошкільної освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.06.2018 №609 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-primirnogo-polozhennya-pro-komandu-psihologo-pedagogichnogo-suprovodu-ditini-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-v-zakladi-zagalnoyi-serednoyi-ta-doshkilnoyi-osviti> (дата звернення: 14.08.2021).
12. Огнев'юк В.О. Лідери для Нової української школи/ Неперервна освіта: Акмеологічні студії

(Педагогічні науки. Психологічні науки) (1), 2017, С. 4-13.

13. Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.02.2017 №88 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/88-2017-п> (дата звернення: 14.08.2021).
14. Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2017 №545 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-%D0%BF> (дата звернення: 14.08.2021).
15. Деякі питання створення ресурсних центрів підтримки інклюзивної освіти та інклюзивно-ресурсних центрів: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 № 617 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/617-2018-%D0%BF> (дата звернення: 14.08.2021).
16. Миронова С. П. Робота фахівців з сім'ями, які виховують дітей з особливими освітніми потребами / С. П. Миронова // Актуальні питання корекційної освіти.–2017. – №9.
17. Саламанська декларація про принципи, політику та практичну діяльність у галузі освіти осіб з особливими освітніми потребами та Рамки Дій щодо освіти осіб з особливими освітніми потребами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_001-94 (дата звернення: 14.08.2021).
18. Колупасва А. А. Методологічні та стратегічні виміри освіти дітей з особливими потребами у контексті освітнього реформування / А.А. Колупасва // Особлива дитина: навчання і виховання. – 2018. – № 1(85). – С. 7.